

Pr. Nicușor Beldiman

PĂRINTELE PROFESOR MARIN C. IONESCU – ORATOR TALENTAT ȘI MISIONAR CONȘTIINCIOS

Abstract: *Fr. Prof. Marin C. Ionescu – a Talented Orator and Productive Missionary.*

This article presents the contributions of Fr. Marin C. Ionescu to the Orthodox mission in Romania, as well as his research achievements in Ecclesiastical Rhetoric and Homiletics. His works in this field served as fundamental material for the education of Romanian Orthodox priests for several decades after World War II.

Keywords: *Othodoxy in Romania, Homiletics, Ecclesiastical Education, Missionary, Practical Theology*

Preliminarii. De aproape două mii de ani de creștinism, cuvântul dă-tător de viață, predica sau omilia slujitorilor lui Hristos de pretutindeni a înviorat simțămintele ascultătorilor, le-a îmbogățit cunoștințele și le-a înălțat înțelegerea spre o mai profundă trăire liturgică. Conștienți de misiunea încredințată lor, preoții români, propovăduind învățătura lui Hristos timp de douăzeci de veacuri, au risipit îndoieli, prejudecăți și păcate, au semănat încredere și speranță și au determinat convertiri, reforme și renașteri spirituale. Aceștia rămân, pentru noi, modele și culmi neîntrecute, în ceea ce privește pasiunea lor pentru răspândirea Evangheliei, zelul predicatorial, ardoarea și arta predicării, pe care o remarcăm și astăzi în cuvântările lor scrise. În prima perioadă a secolului al XX-lea (1900-1945) s-au remarcat predicatori străluciți, teologi de mare erudiție și personalități de înaltă conștiință sub aspect misionar și patriotic, rostind cuvântări pline de învățatură teologică ortodoxă, de subtilități dogmatice și morale, acestea fiind oglinda frământărilor, convingerilor și trăirilor interioare religioase ale lor. Unii dintre ei, conștienți de răspunderile pe care le aveau și înțelegând „semnele timpului”, au prevăzut pericolul comunismului-ateu și au

presărat în predicile lor îndemnuri la păstrarea conștiinței național-ortodoxe, fapt pentru care au avut mai apoi de suferit felurite prigoane, inclusiv închisori, în care, o parte din ei, și-au dat obștescul sfârșit.

Dintre slujitorii de seamă ai Amvonului românesc, care s-au ostenit nu numai cu propovăduirea cuvântului pentru contemporani, ci și cu tipărirea lui pentru urmași, îl amintim pe *preotul dr. Marin Ionescu*¹, unul din cei mai activi predicatori ai Capitalei. Înzestrat cu un remarcabil talent oratoric, dar posedând și o temeinică pregătire teologică, dublată de cea laică, era unul din cei mai gustați vorbitori, mai ales prin verva și prin imaginile și comparațiile cu care știa să-și presare cuvântările și să captiveze auditoriul, încât, în duminicile și sărbătorile când predica, biserica era arhiplină. A desfășurat o bogată activitate misionară, atât la amvon, cât și la catedră ca profesor la mai multe școli din București, susținând impresionante conferințe și înălțătoare predici misionare. Din nefericire, toate aceste calități nu au convenit noului regim instaurat, părintele fiind deținut politic în închisorile comuniste de la Jilava, Poarta Albă, Ajud, Ocnele Mari. Pe lângă studii și cărți din domeniul predării Religiei, a publicat și câteva cărți de predici și studii omiletice: *Pentru luminarea ta, Nestorie! Predici rostite în cursul anului 1924 în biserica Sf. Ștefan Cuiibu cu barză*²; *Predica misionară*³; *Inimă și suflet. Omiletica vremurilor noastre. Planuri și exerciții de predică*⁴; *Secerișul este mult, secerătorii puțini. Predici*⁵; *Chemări de departe. Predici la radio* (în colaborare cu preoții Toma Chiricuță, Gh. Comana și Manea Po-

¹ Născut la 10 august 1891, în Deagurile, jud. Argeș. Studii la Seminarul „Central” (1904-1912), apoi la Facultatea de Teologie din București (1912-1916), unde obține titlul de doctor în anul 1925, cu teza – *Preotul și armonizarea claselor sociale*. Pedagog și spiritual la Seminarul „Central”, profesor de Religie la Școala Normală de fete „I. Oteteleșianu” (1921), la Liceul „Gh. Lazăr” (din 1926), apoi la Seminarul Pedagogic Universitar din București. Preot la biserica „Sfântul Ștefan – Cuiibu cu barză” (1926-1951), apoi la parohia „Apărătorii Patriei” (1954-1965). Președinte al Asociației profesorilor de Religie din întreaga țară (până în anul 1948). Atrecut la cele veșnice în 27 iunie 1965, în București. Pe lângă studiile și cărțile cu caracter omiletic a mai scris: *Îndrumări privitoare la învățământul religios în școlile secundare*, București, 1922; *Biblia și educațiunea religioasă în biserici, în școli...*, București, 1922; *Inima e cârmaciul minții. Catehetica vremurilor noastre*, București, 1926; *Duh și viață. Studii modeste de psihologie și de educație religioasă a tineretului*, București, 1940; *Sectarismul, mare pericol social*, București, 1941.

² București, f.a.

³ București, f.a.

⁴ București, 1927.

⁵ București, 1927.

pescu)⁶; *Lumină lină. Doamne, Tu ai cuvintele vieții veșnice. Material omiletic și catehetic*⁷; *Catedra și Amvonul. Schițe de lecțiuni practice, de predici și conferințe religioase*⁸.

Dintre acestea, ne rețin atenția următoarele **volum de predici**:

Secerișul este mult și secerători puțini⁹

Titlul, constând dintr-un verset biblic – Luca 10, 2 – , ne duce cu gândul la trimiterea Sfinților Apostoli la propovăduire, în fiecare cetate și loc, misiune care ar trebui să constituie scopul suprem al fiecărui preot din zilelor noastre. Autorul, puternic marcat de nedreptățile suferite de reprezentanții Bisericii în vremea sistemului comunist, când „nici tipăriturile, nici activitatea științifică și nici haina clericală nu ne mai poate pune la adăpostul legilor și regulamentelor învățământului nostru teologic superior”¹⁰, declară cuprins de durere sufletească: „Nimeni nu citește prefața unei lucrări! Cu toate acestea ne simțim siliți să așternem aici anumite mărturisiri sincere, care pe cât sunt de adevărate, pe atât sunt de triste! Tipărim această colecție de predici rostite în biserica Sf. Ștefan „Cuibu cu barză”, nu cu gândul de a adăuga încă o lucrare la cele tipărite până acum, ca tot atâtea drepturi legitime, care ne-ar îndreptăți să ne prezentăm cu fruntea sus la examenele de docență și agregatie pentru catedra de catehetică și omiletică de la Facultatea de Teologie din București... Râvna pentru lucrul mântuirii sufletelor ne-a încălzit inima și ne-a determinat să dăm la lumina tiparului acest volum de predici și cuvântări”¹¹.

Cele 29 de predici – 3 omilii exegetice, 20 predici tematice, 4 panegirice și 2 pareneze – cuprinse în volumul de față, conțin un fond tematic moral bogat, temele fiind argumentate într-o expunere firească și accesibilă, având ca suport textele din Sfânta Scriptură și citatele din Sfinții Părinți. Iată câteva titluri de predici: *Smochinul neroditor, Despre răbdare, Castitate și caritate, Nu opriți simbria lucrătorilor, Rostul social creștin al femeii*. Inegale ca dimensiune, cuvântările se întind adesea pe mai mult de 20 de

⁶ București, 1929.

⁷ București, 1938.

⁸ București, 1942.

⁹ București, 1927, 301.

¹⁰ Pr. Marin Ionescu, „În loc de Prefață!”, in: *Secerișul este mult și secerători puțini*, vol. II, Tipografia Națională Jean Ionescu & Co. 1, București, 1927, 6.

¹¹ *Ibidem*, 5.

pagini, demonstrând înzestrarea autorului cu ușurința de a vorbi, care se risipește, nu de puține ori, într-o locvacitate ieftină¹².

Structura predicilor. Se remarcă o predilecție a autorului către utilizarea digresiunilor, întrucât pildele și istorioarele abundă în omiliile sale, la fel și adresarea directă către ascultători, autorul mizând pe stabilirea unei legături afective cu aceștia, urmărind înțelegerea de către credincioși a mesajului transmis. Se observă, de asemenea, bogăția întrebărilor retorice, ele având drept scop trezirea enoriașilor din starea de nepăsare cu privire la viața lor sufletească. Iată cum, în predica intitulată *Lăsați copiii să vină la Mine*, preotul Marin C. Ionescu se folosește de următoarea istorisire – printre alte câteva – , ilustrând sfințenia copiilor și nevinovăția lor: „Un mare bogătaş avea un copil evlavios la care ținea ca la ochii lui din cap. Copilul crescuse și sporise atât de mult în duhul evanghelic, încât vedea totul în jurul lui numai prin lumina evangheliei. Ziua întreagă nu vorbea decât despre păcat și avea o spaimă mare față de satana, scuturându-se cumplit ori de câte ori era silit să-i rostească numele. Faptul acesta îl nedumerea pe tatăl care într-una din zile nu se mai putu stăpâni și zise: „Copilul meu, spune-mi, te rog, ce te face să te neliniștești atât de păcat și de diavol?”... „Iată de ce, iubite tată”, zise grăbit copilul. „Așa e că ție îți place mult vânătoarea de păsări sălbatice?! Așa e că ori de câte ori tragi foc asupra unui cârd de rațe sălbatice, le lași pe cele ucise și alergi cu sete și cu ciudă mare după cele ce s-au ales numai cu o rană oarecare? De cele ucise nu te mai îngrijești, căci ești sigur de ele. Tot ceea ce te frământă și te tulbură pe tine nu este oare dorul neînfrânat de a le prinde pe cele rănite?” „Adevărat este”, zise tatăl. „Ei bine, iubite tată” zise din nou copilul, „tot așa este și cu Satana. Lui îi place grozav de mult vânătoarea de suflete. Sufletul tău este demult ucis de diavol; iar sufletul meu este abia rănit. Diavolul nu mai aleargă după sufletul tău, care zace ucis la picioarele lui, fiind sigur de el; în schimb, însă, aleargă cu multă ciudă după sufletul meu rănit”...”¹³. După expunerea istorisirii, predicatorul trage imediat învățături din ea, folosind întrebări retorice precum: „Ascultătorule! Nu cumva și tu stai nepăsător la picioarele satanei?! Nu cumva și pe tine te nedumeresc copiii nevinovați care fug de ochii vicleni ai diavolului?! Ești tu ucis, sau numai rănit de uneltele veninoase ale

¹² Pr. Ion L. Băjău, *Omiletică generală...*, 343.

¹³ Pr. Marin Ionescu, „Lăsați copiii să vină la Mine”, in: *Secerișul este mult și secerători puțini...*, 12-13.

duhului satanic?! Vei avea oare puterea să te împotrivești cu îndărătnicie duhului viclean?!”¹⁴.

În structura cuvântărilor sale, alături de formula unică de adresare – *Fraților!*, deosebim trei părți constitutive: *introducerea*, anunțând de regulă tema dezbătută ulterior, de cele mai multe ori printr-o povestire cu temă morală, cum se întâmplă, de pildă, în predica intitulată sugestiv *Grăunțele de grâu și neghinele!*: „Munca câmpului moralizează viața ostenitorilor ei. Numai cu ochii spre ceruri, agricultorul nostru își desfășoară munca lui sârguitoare. Plugarul are totdeauna cerul în suflet și sufletul în cer. Nicio dată nu-și întoarce privirile înapoi și nu-și îndoiește nădejdea lui evaluată îndreptată pururea înaintea pașilor lui mișcați după puterea și după măsura credinței lui în Dumnezeu”¹⁵ sau în predica purtând titlul *Mironosițele*: „Nimic nu e mai înspăimântător decât ceasul morții. Moartea sapă un hotar prăpăstios, peste care nu pot trece simțurile omenești. Cât s-a ostenit omul să afle ce este dincolo de mormânt și toate ostenelile lui au rămas zadarnice! Multe taine a dezlegat mintea omenească prin firea ei născocitoare; însă numai zăvorul morții a încredințat-o despre propria ei neputință... Răspunsul cel adevărat căutat de mintea bietului muritor l-au găsit aceste trei femei mironosițe sub piatra de pe mormântul Domnului și sună astfel: „Hristos a înviat! Nu este aici, ci mergeți de spuneți ucenicilor lui și lui Petru că va merge mai înainte de voi în Galileea” (Marcu 26, 1-9)”¹⁶.

În *tratare*, autorul dezvoltă tema anunțată în introducere, discutând pe larg semnificațiile scripturistice ale întâmplărilor descrise și a cuvintelor rostite de către Mântuitorul Hristos. La fiecare pas întâlnim presărate istorioare ce tâlcuiesc textul evanghelic și sporesc atenția ascultătorilor: „O altă însușire sufletească a femeilor mironosițe, prin ajutorul cărora izbutesc să grăbească găsirea răspunsului celui mare, este hărnicia lor în cele ale credinței. Ele nu-și pierdeau vremea cu nimicurile pământești, ci zoreau pe drumul răspunsurilor sufletești. Timpul se scurge cu multă ușurință și mulți muritori și-l petrec în nelucrare. Fiecare dintre noi are un ceas de buzunar și se uită deseori să vadă cum orele se scurg și cu toate acestea pierde vremea și nu merge grăbit la datoria lui. Unul are ceasornic de aur, altul are de argint, altul de nichel sau alt metal, și cu toate acestea orice muritor are ceasuri de aur: ceasurile pierdute în trândăvie. Nicio pagubă nu se poate măsura cu pagubele sufletești pricinuite de vremea trăită în moleșală și

¹⁴ *Ibidem*.

¹⁵ *Ibidem*, *Grăunțele de grâu și neghinele!*, 33.

¹⁶ *Ibidem*, *Mironosițele*, 83-84.

în nelucrare. „Răscumpărați-vă vremea, căci zilele grele sunt”. Osteniți-vă neîncetat cu cele sufletești! Nu pierdeți vremea, căci vă împiedicați singuri în drumurile vieții voastre”¹⁷.

Încheierea se prezintă, cel mai adesea, sub forma unui îndemn părintesc spre fapte bune și desăvârșire spirituală, cum vedem, de pildă, în finalul predicii *Mironosițele*, pe care am folosit-o spre exemplificare: „Și tu ai pe sufletul tău, care-ți înăbușă plăpânda ta ființă: este inima ta împietrită de duhul necredinței. Apropie-te cu sfială de mormântul gol al Domnului și sufletul tău deșert se va umple de duhul evlaviei. Fii tu pururea cu candelă sufletului tău aprinsă și așteaptă cu răbdare venirea Domnului pe norii cerurilor. Asemănă-te fecioarelor înțelepte care au în orice clipă candelile pline cu untdelemn și mergi întruna pe urma neobositelor mironosițe și nu uita că drumul Golgotei nu e drumul morții, ci drumul vieții! Amin!”¹⁸ sau în predica *Bănuții Văduvei*, care se încheie astfel: „Dați cu inimă curată și cu dragoste spre aproapele ca să vă întăriți în dragoste către Dumnezeu și ca dragostea voastră să nu fie mincinoasă, căci cine are bogățiile lumii acesteia, vede pe fratele său în nevoie și își închide inima față de el, cum rămâne în el dragostea de Dumnezeu? Fiii mei! Să nu iubim cu vorba, nici cu limba, ci cu fapta și cu adevărul (I Ioan 3, 17, 28). Dați cu bucurie, „căci cine dă cu bucurie îl iubește Dumnezeu” (II Corinteni 9, 7)”¹⁹.

Părintele Ionescu se remarcă printr-o înflăcărată dorință de apărare a Bisericii Ortodoxe, fapt vizibil în predica intitulată *Romano-Catholicism, Protestantism și Ortodoxism*, unde se străduiește din răspuțeri să înrădăci-neze în sufletul credincioșilor dreapta credință: „De la o vreme se accentuează la noi mai mult ca oricând tendințe de oscilare sufletească, care ne fac să ne înclinăm periodic când într-o parte, când într-alta, părăsind concepțiile de viață creștinească ale ortodoxismului nostru secular! Nu rareori se observă că mulți dintre ai noștri respiră aerul catholicismului papist în vreme ce alții destul de numeroși plutesc în norii mistici ai pietismului protestant și sectant!”²⁰. În încheiere, adaugă: „Nu vrem monarhismul religios, imperialismul geografic și cultul imperial al Romano Catholicilor și nici anarhismul dogmatic și latreutic al Protestanților de toate nuanțele, ci mesianismul veșnic înfrățit cu federalismul vremelnic reprezentat și urmărit

¹⁷ *Ibidem*, 85.

¹⁸ *Ibidem*, 90.

¹⁹ *Ibidem*, *Bănuții Văduvei*, 150-151.

²⁰ *Ibidem*, *Romano-Catholicism, Protestantism și Ortodoxism*, 105.

de ortodoxismul nostru strămoșesc!”²¹ Ba mai mult, în predica misionară *Înfruntare publică pentru adventiști*, părintele combate cu severitate această orientare, grăind următoarele: „Adventismul este o monstruoasă excrescență socială. Ea nu este nici mai mult nici mai puțin decât un mosism deghezizat, lăsându-se a fi purtat pe aripile acelu nesăbuit vis de a cuceri și de a stăpâni întreaga față a globului pământesc”²².

Prin redarea unor cântecele specific românești sau oferirea informațiilor despre muzicieni clasici, ca de pildă Beethoven, predicatorul încântă și menține viu interesul ascultătorului până la sfârșit. Unele predici sunt puțin cam lungi, ajungând la douăzeci de pagini, însă, folosind tehnica dialogului cu auditoriul său, autorul comunică direct cu acesta și transmite cu și mai multă forță învățăturile morale. Opinăm că limbajul predicilor este unul învechit, unde termenii necesită a fi actualizați: „morței”, „mireazmă”, „mănuchiu”, „acestea”, „ca de obicei”.

Chemări de departe. Predici la radio²³

Acest volum de predici reunește 20 de cuvântări orânduite în două părți. Prima parte cuprinde 8 predici referitoare la explicarea rugăciunii *Tatăl nostru*, așezate în ordinea celor șapte cereri din *Rugăciunea Domnească*, iar cea de-a doua parte conține 12 cuvântări grupate sub denumirea de *Alte predici*. Cinci dintre predicile acestui volum, au drept autor pe părintele Toma Chiricuță (*Despre rugăciune; Facă-se voia Ta, precum în ceruri așa și pe pământ; Inima ta; Adevărata pace; Veniți la Cină*). Patru predici aparțin părintelui dr. Marin C. Ionescu (*Tatăl nostru carele ești în ceruri; Pâinea noastră cea de toate zilele dăne-o nouă astăzi; Rugăciunea și Sfânta Cruce*). Părintele Marian Comana semnează ca autor a cinci predici: *Sfințească-se numele Tău; Și ne iartă nouă greșalele noastre; Lumina cea de sus; Pentru tineret, precum și Din scăderile vremii noastre*. Nu în ultimul rând, cel de-al patrulea autor al acestei sinteze omiletice este părintele Manea S. Popescu. Pe lângă cuvântul de început semnat de acesta, prin care se deschide volumul, alte cinci predici întregesc conținutul acestei lucrări: *Vie împărația Ta; Și nu ne duce în ispită; Fiul risipitor; Buna Vestire și De la îndoială la credință*.

²¹ *Ibidem*, 114.

²² *Ibidem*, *Înfruntare publică pentru adventiști*, 206.

²³ Editura Librăriei Pavel Suru, București, 1929, 230.

Această colecție de predici reprezintă un omagiu de recunoștință, devotament și admirație adus de către cei patru autori, patriarhului Miron Cristea, cu prilejul împlinirii a 10 ani de păstorire în această demnitate. Pentru a accentua acest lucru, părintele Manea S. Popescu provoacă cititorul cu un studiu introductiv pe baza conținutului, formei și stilului predicilor Patriarhului Miron²⁴.

Tematica cuvântărilor din volumul prezentat tratează teme de actualitate teologică profunde. Astfel, în două predici se vorbește despre *rugăciune*²⁵; *iertarea* este tratată de pr. Gh. Comana în predica *Și ne iartă nouă greșalele noastre*²⁶. Înțelesul *minunilor* este lămurit în cuvântarea *Pentru tineret*²⁷ a autorului de mai sus. *Despre Sfânta Cruce*, vorbește părintele Marin C. Ionescu²⁸, în timp ce părintele Manea S. Popescu alege să trateze importanța *credinței* în predica *De la îndoială la credință*²⁹.

În ceea ce privește materialul utilizat, predicatorii reuniți în acest volum folosesc cu preponderență Sfânta Scriptură, întărită și explicată de unii Sfinți Părinți ai Bisericii. Argumentarea scripturistică este nelipsită, mai ales că predicile sunt inspirate din pericopele evanghelice duminicale sau de anumite versete din predica de pe munte (în cazul predicilor ce explică rugăciunea *Tatăl nostru*). În ceea ce privește argumentarea patristică a discursului omiletic, aceasta este prezentă sporadic. Astfel, când se vorbește despre cea mai puternică rugăciune, ca fiind Rugăciunea Domnească, se reliefează argumentul Sfântului Ciprian: „printr-înșa nu numai că ne rugăm în numele lui Iisus, dar chiar cu înseși cuvintele lui”³⁰, ea fiind „cea mai deschisă și cea mai obștească dintre rugăciuni”³¹. Tot în acest sens este utilizat și exemplul Sfântului Ioan Gură de Aur, această rugăciune fiind „sâmburele tuturor rugăciunilor particulare și publice”³². Când se vorbește despre rugăciune în general, se întăresc ideile expuse prin cuvintele Sfântului Ioan Damaschin „singurătatea este mama rugăciunii”³³.

²⁴ *Ibidem*, 7-28.

²⁵ *Ibidem*, 29-36 și 109-116.

²⁶ *Ibidem*, 83-92.

²⁷ *Ibidem*, 153-166.

²⁸ *Ibidem*, 195-204.

²⁹ *Ibidem*, 219-227.

³⁰ Pr. dr. Marin C. Ionescu, „Tatăl nostru, carele ești în ceruri”, in: *Chemări de departe. Predici la Radio*, Editura Librăriei Pavel Suru, București, 1929, 38.

³¹ *Ibidem*, 41.

³² *Ibidem*, 38.

³³ *Ibidem*, *Rugăciunea*, 113.

Structura predicilor. Predicile ce alcătuiesc acest volum sunt structurate în general după schema clasică, lipsind din aceasta *motto-ul* introductiv la 19 din cele 20 de cuvântări. *Formula de adresare* utilizată este adaptată spațiului în care au fost rostite predicile (la radio), de aceea, autorii s-au oprit la următoarele adresări: *Iubitul meu frate nevăzut!*, *Iubite frate!*, *Fraților!*, *Iubitul meu!*, *Iubitul meu ascultător necunoscut!*, *Iubiți frați!*, *Frați creștini!*, *Evlavioși creștini!*, în celelalte cuvântări, toate aceste formule având rolul de a pregăti ascultătorul, de a-l apropia la nivel spiritual. Se observă din acestea căldura sufletească și dragostea manifestată de predicatori, precum și dorința ca mesajul omiletic să ajungă în inimile și sufletele credincioșilor ascultători.

De cele mai multe ori, după formula de adresare, în predicile exegetice urmează redarea integrală sau parțială a textului scripturistic și uneori chiar povestirea efectivă a acestuia. Uneori *începutul* este foarte scurt, intrându-se direct, fără o laborioasă pregătire în tema aleasă: „azi vreau să vorbesc cu tine despre rugăciune”³⁴. Alteori se începe printr-o întrebare retorică: „Ai tu convingerea că trăiești în timpul de față în împărăția lui Dumnezeu”³⁵. În unele cuvântări, pentru a observa continuitatea ideilor de la o predică la alta și rațiunea rostirii lor, se realizează o legătură cu cele rostite înainte: „așadar, iubitul meu, tu ai descoperit că ai un Tată. Este Tatăl cel minunat...”³⁶. Introducerea în unele predici este lungă, utilizându-se uneori exemple ample pentru a ajunge la subiectul dorit: „ce frumos lucru este o pajiște înflorită! Dar dacă lumea trece mereu peste ea cu privirea, se obișnuiește, iar dacă o calcă se tocește și frumusețea ei nu mai înviorează sufletul. Ce lucru nou am putea spune tălmăcind cuvintele Domnului despre iertare?”³⁷.

Brusc este realizată introducerea temei despre ispită: „Cu această cerere se încheie rugăciunea domnească”³⁸, la fel și cea despre inima omului: „inima este rădăcina din care crește puternic arborele umanității”³⁹, sau în cea despre rugăciune: „rugăciunea este în religie ceea ce este cugetarea

³⁴ Pr. Toma „Chiricuță, Despre rugăciune”, in: *Chemări de departe...*, 29.

³⁵ Pr. Manea S. Popescu, „Vie împărăția Ta”, in: *Chemări de departe...*, 58.

³⁶ Pr. Toma Chiricuță, „Facă-se voia Ta, precum în ceruri așa și pe pământ”, in: *Chemări de departe...*, 65.

³⁷ Pr. Gh. Comana, „Și ne iartă nouă greșelele”, in: *Chemări de departe...*, 83.

³⁸ Pr. Manea S. Popescu, „Și nu ne duce în ispită”, in: *Chemări de departe...*, 93.

³⁹ Pr. Toma Chiricuță, Inima Ta, in: *Chemări de departe...*, 104.

în filozofie⁴⁰. Uneori, unele predici se deschid cu ajutorul unor digresiuni pregătitoare: „știți ce este un scafandru? Este un om îmbrăcat într-un costum special, el se scufundă în adâncul mărilor fie pentru a culege bogățiile ei, fie pentru a cerceta fundul apelor. Se coboară în apă legat cu o frânghie... printr-un tub i se trimite aer... Este o mare asemănare între coborârea omului în apele păcatelor și coborârea scafandrierului în apele mărilor...”⁴¹. Alteori se realizează un dialog imaginar cu credincioșii pentru a sublinia importanța actului omiletic: „ori de câte ori mă urc aici pe acest amvon și mă uit la adunarea voastră îmi pun o întrebare: pentru ce voi veniți aici cu atâta statornicie?... sunt oare vrednic pentru o slujire atât de înaltă?”⁴².

Tratarea reprezintă punctul cel mai dezvoltat al predicilor din acest volum. Când se vorbește despre importanța rugăciunii se afirmă că „omul își descoperă Dumnezeu numai în măsura în care se roagă lui”⁴³, aceasta fiind „întoarcerea către Domnul, privirea către El, o așteptare, un strigăt...”⁴⁴. Când trece la explicarea rugăciunii *Tatăl nostru* subliniază interpretarea specială a primelor cuvinte: „cuvântul Tată reprezintă iubirea de Dumnezeu... cuvântul *nostru* înseamnă iubirea aproapelui”⁴⁵. Sunt enumerate trei motive pentru ca noi, oamenii, să-L numim pe Dumnezeu, Tată: „Ne-a creat, ne-a dat viața nouă prin Botez și fiindcă ne-a făgăduit viața veșnică în ceruri”⁴⁶. Pentru a sublinia transpunerea cunoștințelor în faptă și astfel a dobândi sfințenia lui Dumnezeu se precizează că „în toată propovăduirea noastră trebuie să urmărim numai preaslăvirea lui Dumnezeu în vorbă și în faptă... sfințenia Lui vădindu-se în faptele noastre”⁴⁷. Despre stilul vieții omului credincios se reliefează următoarea remarcă: „cine nu va începe a trăi această viață pământească ca un cetățean al împărăției lui Dumnezeu, nu se va împărtăși nici după moarte de bunurile și de binecuvântările ei”⁴⁸.

Cuvântul *pâine* din rugăciunea domnească are mai multe accepțiuni: „ideea de hrană și îmbrăcămintă, mulțumirea datorată lui Dumnezeu, este

⁴⁰ Pr. Marin C. Ionescu, „Rugăciunea”, in: *Chemări de departe...*, 109.

⁴¹ Pr. Manea S. Popescu, „Fiul risipitor”, in: *Chemări de departe...*, 127-128.

⁴² Pr. Toma Chiricuță, Veniți la Cină, in: *Chemări de departe...*, 179.

⁴³ Idem, „Despre rugăciune”, in: *Chemări de departe...*, 33.

⁴⁴ *Ibidem*, 34-35.

⁴⁵ Pr. Marin C. Ionescu, „Tatăl nostru, carele ești în ceruri”, in: *Chemări de departe...*, 42.

⁴⁶ *Ibidem*.

⁴⁷ Pr. Gh. Comana, „Sfîntească-se numele Tău”, in: *Chemări de departe...*, 51.

⁴⁸ Pr. Manea S. Popescu, „Vie împărăția Ta”, in: *Chemări de departe...*, 60.

darul lui Dumnezeu față de noi, fiind și o datorie a milosteniei obștești⁴⁹, de aici rezultând faptul că rugăciunea trebuie împlinită zilnic, fiind hrana vieții spirituale. Iertarea este privită ca având trei valențe: „graiurile Evangheliilor, pilduirea sfinților și propovăduirea slujitorilor Bisericii”⁵⁰. Ispita diavolească este văzută ca fiind „un minunat mijloc de cercetare personală și de cercetare a forțelor spirituale”⁵¹. Rugăciunea este tratată ca fiind „esența cea mai tainică a religiunii”⁵², precum și „plămânul vieții religioase”⁵³. Când se vorbește despre înțelesul minunilor, acestea sunt definite ca fiind „o realitate a unei lumi spirituale, ceva ce dovedește cu prisosință bunătatea lui Dumnezeu”⁵⁴, acest lucru fiind în Sfânta Evanghelie „ceva obișnuit”⁵⁵, ea neconstituind „un scop, ci un mijloc”⁵⁶, scopul fiind înțeles drept mântuirea, iar mijlocul este învederarea lucrării lui Dumnezeu în lume. Pacea este privită ca „armonia cu universul”⁵⁷, aceasta reprezentând temelia adevăratei fericiri omenești. Salcia, de asemenea, este simbolul păcii lui Dumnezeu, dar și al „nădejzii mlădițelor cuvântului lui Dumnezeu”⁵⁸.

O temă destul de interesant tratată este cea a dansurilor cu ocazia nunților, a botezurilor sau a diverselor baluri caritabile care nu trebuie să se desfășoare într-o atmosferă imorală, nedemnă pentru un creștin adevărat, iar pentru a diferenția o acțiune morală de alta imorală, ni se oferă următorul principiu de urmat: „o acțiune este morală numai când scopul este moral”⁵⁹. Cât privește credința, aceasta este definită ca fiind „dispoziția curată și sinceră a inimii de a primi dovezile descoperite de Dumnezeu”⁶⁰. Înaintea lui Dumnezeu, uneori, îndoiala este îngăduită, precum și necredința, dar o înțelenire permanentă în acestea rupe orice legătură cu dumnezeirea:

⁴⁹ Pr. dr. Marin C. Ionescu, „Pâinea noastră cea de toate zilele dăne-o nouă astăzi”, in: *Chemări de departe...*, 81.

⁵⁰ Pr. Gh. Comana, „Și ne iartă nouă greșealele”, in: *Chemări de departe...*, 84.

⁵¹ Pr. Manea S. Popescu, „Și nu ne duce în ispită”, in: *Chemări de departe...*, 98.

⁵² Pr. Marin C. Ionescu, „Rugăciunea”, in: *Chemări de departe...*, 109.

⁵³ *Ibidem*, 110.

⁵⁴ Pr. Gh. Comana, „Lumina cea de sus”, in: *Chemări de departe...*, 118.

⁵⁵ *Ibidem*, Pentru tineret, 154.

⁵⁶ *Ibidem*.

⁵⁷ Pr. Toma Chiricuță, „Adevărata pace”, in: *Chemări de departe...*, 142.

⁵⁸ Pr. dr. Marin C. Ionescu, „Osana! Fiul lui David”, in: *Chemări de departe...*, 149.

⁵⁹ Pr. Gh. Comana, „Din scăderile vremii noastre”, in: *Chemări de departe...*, 215.

⁶⁰ Pr. Manea S. Popescu, „De la îndoială la credință”, in: *Chemări de departe...*, 221.

„Dumnezeu nu osândește îndoiala nici necredința, osândește doar rămânerea încăpățânată în necredință”⁶¹.

În cele mai multe cazuri predicile acestui volum *se încheie* cu îndemnul la o aplicare practică a învățăturilor discutate, la o transpunere practică în viața creștină: „tu îndreaptă-te pe tine și pentru acesta cere iertare și iartă și tu pe aproapele tău”⁶² sau: „ce fericit aș fi dacă cuvântul lui Dumnezeu și-ar găsi loc în sufletul tău, frate drag...”⁶³. Pe de altă parte, încheierea este realizată prin rostirea unor rugăciuni pe baza textului evanghelic explicat sau a temei tratate: „Să ne rugăm Tatălui creșc ca și pre noi să ne învrednicească de harul lui mântuitor, pentru ca întemeiați pe el, să nu mai privim la socotelile și judecățile noastre omenești, ci credincioși bunei vestiri adusă de înger, să ne nevoim a intra în împărăția cea veșnică”⁶⁴.

Remarci conclusive. O primă trăsătură caracteristică a acestor predici reunite în volumul prezentat este aceea a transunerii acestora sub forma literară din forma auditivă inițială. Oralitatea stilului dezvăluie acest lucru. Dacă temele tratate în această carte nu prezintă o noutate pentru domeniul omiletic, abordarea și interpretarea acestora este deosebită, adaptată ascultătorilor, caracterizată de dorința de a se adresa cât mai multor categorii de vârstă. În ceea ce privește ineditul predicilor, exemplificăm următoarele explicații ce redau fidel gândurile în această privință. Definiția omului ca persoană este memorabilă: „omul este un fragment din univers care gândește”⁶⁵. De asemenea, interpretarea simbolurilor din pilda fiului risipitor este deosebită: „sărutarea reprezintă nădejdea, veșmântul nou primit este curăția și nevinovăția sufletească, inelul înseamnă neîntrerupta legătură cu Dumnezeu, iar încălțăminte credința ce te apără de ghimpii ispitelor, masa încărcată este masa Euharistică... toate acestea fiind semne ale iubirii Tatălui...”⁶⁶.

În ceea ce privește manifestarea credinței nu numai la o vârstă înaintată, ci chiar din tinerețe, este remarcabilă afirmația: „religia este bună pentru cei bătrâni dar ea cu anevoie se prinde de sufletul celui bătrân dacă nu a fost credincios în tinerețe. S-or fi altoind și pomi bătrâni, dar ce roade mai poți

⁶¹ *Ibidem*, 224.

⁶² Pr. Gh. Comana, „Și ne iartă nouă greșelele”, in: *Chemări de departe...*, 92.

⁶³ Pr. Manea S. Popescu, „Și nu ne duce în ispită”, in: *Chemări de departe...*, 99.

⁶⁴ Pr. Manea S. Popescu, „Buna vestire”, in: *Chemări de departe...*, 177.

⁶⁵ Pr. Toma Chiricuță, „Facă-se voia Ta, precum în ceruri așa și pe pământ”, in: *Chemări de departe...*, 67.

⁶⁶ Pr. Manea S. Popescu, „Fiul risipitor”, in: *Chemări de departe...*, 135.

aștepta de la ei...”⁶⁷. Nu în ultimul rând, un exemplu grăitor al predicilor din acest volum este cel al curajului arătat în fața sistemului politic care, după cum bine se știe, monitoriza cu strictețe orice cuvântare sau predică din Biserică. De notat este în acest sens expresia utilizată cu prilejul predicii ce avea ca punct de plecare pilda celor poftiți la cină, când se ajunge la concluzia că unii oameni sunt ipocriți și în zilele noastre: **„există și oameni (farisei și cărturari) care-L urmăreau pe Domnul pentru a-L spiona... poate sunt și pe aici astfel de oameni...”**⁶⁸. O ultimă trăsătură caracteristică și totodată originală a acestei cărți este ușurința cu care predicile pot fi parcurse, dar aceasta nu înseamnă că învățăturile ce le cuprind sunt ușor de remarcat. O lectură atentă este necesară pentru înțelegerea subtilităților și bogățiilor omiletice transpuse în această colecție.

⁶⁷ Pr. Gh. Comana, „Pentru tineret”, in: *Chemări de departe...*, 158.

⁶⁸ Pr. Toma Chiricuță, „Veniți la Cină”, in: *Chemări de departe...*, 184.

